

Nr 254.

Godkänd av första kammaren den 30 maj 1933.

Godkänd av andra kammaren den 30 maj 1933.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ersättning för debitering och uppbörd av landstingsmedel.

(Konstitutionsutskottets utlåtande nr 35.)

Till KONUNGEN.

Uti en till riksdagen avlåten, den 17 februari 1933 dagtecknad proposition, nr 151, har Eders Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag föreslagit riksdagen, bland annat, att antaga vid propositionen fogat förslag till förordning om ersättning för debitering och uppbörd av landstingsmedel.

I samband med propositionen har riksdagen till behandling förehäft i anledning därav väckta motioner.

I skrivelse nr 213 har 1932 års riksdag anhållit, att Eders Kungl. Maj:t ville för 1933 års riksdag framlägga förslag om en allmän sänkning av utgående provisioner för häradsskrivare och kronouppbördstjänstemän i städer.

Denna skrivelse har föranletts av ett av riksdagens år 1931 församlade revisorer gjort uttalande om behovet av en reglering av tillförordnade häradsskrivares sportelinkomster. Statsrevisorerna framhålla, att det låge i sakens natur, att häradsskrivarna eller de tjänstemän, som vid en omorganisation av fögderiförvaltningen kunde komma att ersätta dem, skulle vid blivande löne reglering komma att få vidkännas indragning av sportelinkomsterna. Då berörda befattningshavare tillerkänts en relativt gynnsam ställning i lönehänseende, ifrågasatte statsrevisorerna, huruvida icke redan nu en reducering av sportelinkomsterna borde företagas i de fögderier, där häradsskrivartjänsterna vore vakanta. Statsrevisorerna ansågo att denna reduktion exempelvis kunde ske på det sätt, att tillförordnade häradsskrivarnas inkomster av tjänsten minskades med ett belopp, som motsvarade det till dem från staten utgående förvaltningsbidraget, utgörande 150 kronor för varje påbörjat 5,000-tal av folkmängden i fögderiet. Även andra utvägar för regleringen ansågo statsrevisorerna dock kunna erbjudas.

Riksdagen uttalade i sin ovannämnda skrivelse, att den föreslagna reduktionen icke borde verkställas genom indragning av förvaltningsbidraget till tillförordnade häradsskrivare, utan sänkningen borde drabba samtliga häradsskrivare. Riksdagen ansåg detta lämpligen böra ske genom nedsättning av den till

häradsskrivarna utgående provisionen på landstings- och vägs katt, som debiterats genom dem. Procentsatserna för beräkning av provisionen, som för närvarande utgår med 1.2 % å den del av uppbörden, som ej överstiger 100,000 kronor, 0.9 % å den del av uppbörden, som överstiger 100,000 kronor men ej 300,000 kronor, 0.6 % å den del av uppbörden, som överstiger 300,000 men ej 500,000 kronor, och 0.3 % å den del av uppbörden, som överstiger 500,000 kronor, föreslogos i skrivelsen reducerade till respektive 0.8, 0.4, 0.2 och 0.1. Detta skulle för de skattekraftigaste fögderierna, där den största provisionen sålunda utginge, betyda en minskning, som i skrivelsen beräknades till inemot hälften av nuvarande belopp, men för de övriga fögderierna proportionsvis mindre sänkning.

I anledning av berörda skrivelse har förevarande proposition framlagts. I jämförelse med riksdagens nyssnämnda skrivelse innebär Eders Kungl. Maj:ts proposition *å ena sidan* högre procentsatser, nämligen 1.2, 0.6, 0.3 och 0.1 mot av riksdagen föreslagna 0.8, 0.4, 0.2 och 0.1, *å andra sidan* att sänkningarna i procentsatserna inträda tidigare, nämligen vid 100,000, 200,000 och 400,000 kronor mot nu 100,000, 300,000 och 500,000. Att Eders Kungl. Maj:t föreslagit högre procentsatser sammanhänger uppenbarligen därmed, att Eders Kungl. Maj:t ansett den besparing, som genom minskning av häradsskrivarnas inkomster kunde vinnas, skäligen böra i ungefär lika mån komma statsverket och kommunerna till godo. Till vinnande av detta syfte har Eders Kungl. Maj:t, jämte en något mindre sänkning av provisionen än den riksdagen föreslagit, framlagt förslag om indragning av till häradsskrivarna nu utgående ersättning för upprättande av röstlängder och minskning med 20 % av ersättningen för upprättande av avskrifter av taxeringslängder. Den vid bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag uppkommande minskningen i häradsskrivarnas inkomster beräknas uppgå till ungefär samma belopp som av riksdagen föreslagits.

Beträffande provision för debitering av landstingsmedel så skall denna enligt 48 § landstingslagen av landstinget gäldas för såvitt landstinget framställt begäran, att de av landstinget uttaxerade medel genom länsstyrelsens försorg varda i sammanhang med kronoskatterna debiterade och indrivna. Liknande bestämmelser gälla beträffande vägs katten.

Den nu utgående provisionen fastställdes vid 1922 års riksdag, då en betydande nedsättning vidtogs i förut utgående provision. Konstitutionsutskottet, som då behandlade frågan, framhöll i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 24, att provisionsbeloppen då högst avsevärt ökats, beroende väsentligen på att landstingsskatternas belopp tillvuxit och blott i mindre grad på att antalet skatteobjekt ökats. Därmed ansåg utskottet även klart att ersättningen för landstingsskattens debitering vuxit i långt högre grad än det därmed förenade arbetet. Utskottet anförde vidare, att denna ökning i landstingsskattens belopp icke vore tillfällig utan till huvudsaklig del berodde på att landstingens arbetsuppgifter tillvuxit och i det hänseendet kunde en fortsatt utveckling snarare än en återgång vara att antaga.

Det av Eders Kungl. Maj:t nu framlagda förslaget till reduktion av häradss-

skrivarnas provision å landstingsskatten är endast avsett att vara ett provisorium.

Frågan angående omorganisation av fögderiförvaltningen har såsom förut antytts varit under utredning, och förslag härutinnan har även framlagts i ett den 30 juni 1929 av uppördssakkunniga avgivet betänkande angående rationell skatteuppörd.

Den fråga, som riksdagen nu handlagt, hänför sig till det förslag till förordning om ersättning för debitering och uppörd av landstingsmedel, som är avsett att i stället för nu gällande förordning av 15 juni 1922 komplettera landstingslagens stadganden i dess § 48. Riksdagen har i detta sammanhang ansett att förslaget i denna del icke bör prövas ur synpunkten av dess betydelse för och verkan på häradsskrivares och kronouppördsmäns i städerna avlöning såsom sådan, utan allenast i avseende å de föreslagna ersättningsbeloppens skälighet i förhållande till det med ifrågavarande debitering och uppörd förenade arbetet. Riksdagen finner nämligen, att, då landstingslagens § 48 — i likhet med den äldre landstingsförordningens § 49 — uttryckligen gör debiteringen och uppörden av landstingsmedel med biträde av häradsskrivare och kronouppördsmän i städerna, enligt Eders Kungl. Maj:ts befallningshavandes befallningar, beroende av landstingets beslut och »därom framställda begäran», varje legal grund saknas för betraktandet och behandlandet av landstingsmedelsprovisionen såsom en fast och oföränderlig beståndsdel av vederbörandes löneförmåner. Riksdagens ståndpunktstagande till denna förordning grundas utslutande på uppfattningen av vad det särskilda arbetet med landstingsmedels debitering och uppörd må kräva i skälig ersättning, alldeles oberoende av avlöningsspörsmålet i övrigt.

Beträffande denna fråga finner riksdagen, som ej kan anse den nu föreslagna lösningen vara eller kunna bliva annat än provisorisk, det riktiga vara, att vid ersättningens beräkning större hänsyn toges till arbetets omfattning än vad med nuvarande system är fallet. Ersättningen synes sålunda icke såsom hittills och såsom i Eders Kungl. Maj:ts förslag fortfarande föreskrives böra utgå efter debiterings- och uppördsbeloppens storlek, utan efter antalet betalningsskyldiga och därmed antalet bokföringsposter. Eventuellt borde ersättningen regleras genom i lag bestämda minimi- och maximigränsbelopp, vilka fastställdes under medverkan av Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande. Att nu verkställa härför nödig utredning har emellertid icke varit möjligt, och riksdagen har därför icke ansett sig kunna nu framlägga förslag till en dylik lösning av frågan, men riksdagen finner önskvärt, att denna utredning kommer till stånd genom Eders Kungl. Maj:t.

I avvaktan härför har riksdagen ansett sig böra tillstyrka en provisorisk lösning på grundval av nu tillämpade provisionsprincip, men riksdagen har härvid icke kunnat undgå att finna Eders Kungl. Maj:ts förslag vara mindre tillfredsställande än det av riksdagen på statsutskottets hemställen till övervägande framförda förslaget, även om riksdagen vill medgiva, att mot det sist nämnda vissa befogade erinringar må kunna göras. Då riksdagen gått att granska förslagen, har riksdagen förutom Eders Kungl. Maj:ts förslag, vil-

ket sammanfaller med det å tabellen sid. 18 och 19 i Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 151 angivna förslaget nr V, till prövning förehåft dels det i motionerna I:272 och II:451 framlagda förslaget (= nr II i sagda tabell), dels ock det i sagda tabell under nr VI intagna förslaget. Skillnaden mellan detta sistnämnda förslag, till vilket riksdagen ansluter sig, och Eders Kungl. Maj:ts förslag ligger däri, att procenttalet för de lägsta debiteringsbeloppen utgöra 1.0 % eller 0.2 % mindre än Eders Kungl. Maj:t föreslagit och 0.2 % mera än i riksdagsskrivelsen år 1932 ifrågasatts, samt att av övriga procenttal visserligen det närmast liggande och det lägsta sammanfalla med de av Eders Kungl. Maj:t föreslagna, men det mellan dessa båda fallande procenttalet sammanfaller med riksdagsskrivelsens. Riksdagen anser, att på detta sätt all skälig hänsyn tagits till det arbete med debitering och uppbörd av landstingsmedlen, som för alla debiteringsförrättare förekommer.

Beträffande provisionen till kronouppbördsmännen i städerna har departementschefen enligt det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet anfört:

»I flera av de större städerna äro kronouppbördstjänstemännen anställda i stadens tjänst mot fast lön, varvid provisionen ifråga ingår till stadens kassa. Den minskning i stadens inkomster, som en reduktion av provisionen kan antagas medföra, är uppenbarligen utan betydelse för stadens ekonomi. I de städer, där provisionen tillfaller tjänstemännen själva, lärer deras ekonomiska ställning vara sådan, att sänkningen, i den mån den ej kompenseras av vederbörande stad, icke kommer att drabba alltför hårt.»

Riksdagen delar departementschefens uppfattning såvitt gäller städer, som indragit provisionen till stadskassan. Vad åter angår kronouppbördstjänstemännens ställning i städer, där detta icke skett, lär det icke kunna bestridas, att provisionsminskningen kan komma att drabba ifrågavarande tjänstemän oskäligt hårt, särskilt i fall där kronouppbörds-kassörens lön nyligen reglerats med utgångspunkt från att han skulle erhålla provision enligt hittills gällande bestämmelser. Då det emellertid synes böra åligga vederbörande stad att genom jämkning i de från staden utgående löneförmånerna tillhandahålla vederbörande den lön, som skäligen bör vara förenad med tjänsten i fråga, finner riksdagen de föreslagna provisionsbestämmelserna böra tillämpas jämväl å kronouppbördstjänsteman i stad.

I övergångsbestämmelserna har Eders Kungl. Maj:t föreslagit intagande av bl. a. en föreskrift om att den nya förordningen i ämnet icke skall inverka på den rätt till ersättning för debitering eller uppbörd, som må tillkomma tjänsteman, vilken kvarstår å äldre stat eller tillhör sådan stat. Landstingen äro emellertid enligt landstingslagen oförhindrade att genom särskilt beslut ordna uppbörd och debitering av landstingsmedel på annat sätt än det som i 48 § landstingslagen förutses såsom det normala. Någon författningens enligt rätt till ersättning för vederbörande tjänstemän för den inkomstminskning, som skulle åsamkas dem genom ett dylikt beslut, kan icke i något enda fall föreligga, då rätten till provision överhuvud ej inträder förrän beslut är fattat om uppbörd genom Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande, varvid givetvis då gäl-

lande provisionsbestämmelser måste tillämpas. Med hänsyn till dessa förhållanden anser riksdagen, att i övergångsbestämmelserna icke bör upptagas nyssnämnda i propositionen föreslagna stadgande. Därest så skulle vara fallet, att någon enstaka, ännu i tjänst kvarvarande befattningshavare enligt utfärdad fullmakt skulle vara berättigad till ersättning för debitering eller uppbörd av landstingsmedel med högre belopp än den nya förordningen medgiver, bör denna sak så ordnas, att Eders Kungl. Maj:t lämnar vederbörande befattningshavare gottgörelse av de till statsverket indragna provisionsandelarna, utan att förhållandet inverkar på den ersättning, som landstingen äro skyldiga utbetala och alltså utan att bestämmelser i ämnet intagas i landstingslagen.

Beträffande slutligen den av Eders Kungl. Maj:t föreslagna ändringen i till statsverket indragna provision har riksdagen häremot ingenting att erinra.

Riksdagen får alltså, med förklarande att Eders Kungl. Maj:ts förslag icke kunnat i oförändrat skick antagas, anmäla, att riksdagen för sin del antagit följande

Förordning om ersättning för debitering och uppbörd av landstingsmedel.

Ersättning för debitering och uppbörd av landstingsmedel skall tills vidare utgå för debiteringen såväl till häradsskrivare som till kronouppbördstjänsteman i stad med en procent å den del av det debiterade beloppet, som ej överstiger etthundratusen kronor, sex tiondels procent å den del av debiterade beloppet, som överstiger etthundratusen men ej tvåhundratusen kronor, två tiondels procent å den del av debiterade beloppet, som överstiger tvåhundratusen men ej fyrahundratusen kronor, och en tiondels procent å den del av debiterade beloppet, som överstiger fyrahundratusen kronor. Ersättningen utbetalas vid utgången av det kalenderår, varunder debiteringen skett.

Ersättning för uppbörden skall till kronouppbördstjänsteman i stad utgå med en halv procent å uppbörden för staden.

De till statsverket indragna provisionsandelarna skola utgå med sex tiondels procent å uppbörden.

Ersättningen för uppbörden samt de till statsverket indragna provisionsandelarna beräknas för varje kalenderår å det belopp, som hos länsstyrelsen bokförts såsom under kalenderåret influtet.

Ersättning för debitering skall enligt nu stadgade grunder första gången utgå beträffande de landstingsmedel, som debiteras år 1933. Hittills gällande grunder i fråga om ersättning för debiteringen skola alltjämt tillämpas beträffande tidigare debiterade landstingsmedel, såframt de bokföras hos länsstyrelsen såsom influtna under år 1933 eller år 1934; därvid skall dock så anses, som om dessa medel bokförts hos länsstyrelsen såsom influtna under år 1932. Bokföras medel, som debiterats tidigare än år 1933, såsom influtna under år 1935 eller senare, skall ersättning för debiteringen ej utgå.

Ersättning för uppbörd samt till statsverket indragna provisionsandelar skola enligt nu stadgade grunder första gången utgå beträffande de landstingsmedel, som bokföras hos länsstyrelsen såsom influtna under år 1933.

I den mån ej annat följer av vad sålunda stadgats, skall förordningen den 15 juni 1922 (nr 269) med särskilda föreskrifter angående debitering och uppbörd av landstingsskatt m. m. upphöra att gälla.

Stockholm den 30 maj 1933.

Med undersätlig vördnad.
